

NIEUW IN NEDERLAND

Samengesteld door Gerard D. Majoor

De Steenbikker *Helicigona lapicida* (L., 1758) floreert nog in Limburg

Stef Keulen

Summary. - Early in 2010 it was feared that *Helicigona lapicida* had become extinct from the province of Limburg. Since then the existence of two populations was (re-)confirmed.

Introductie

Helicigona lapicida is zeer herkenbaar en kan niet makkelijk over het hoofd gezien worden. Het sterk afgeplatte huisje heeft een middellijn van circa 1,5 cm en over het midden van de laatste winding loopt een scherpe kiel. Zelfs fragmenten van het huisje zijn onmiskenbaar door een sculptuur die bestaat uit een fijn ruitpatroon. Van nature komt de soort in Nederland alleen in Zuid-Limburg voor. Als exoot is ze ingevoerd met basaltblokken voor de bouw van dijken en als gevolg daarvan is ze ook op enkele plaatsen in Noord-Holland op dijken te vinden.

In 1932 verscheen er in het Natuurhistorisch Maandblad een tweetal artikelen over de landslakken van Limburg. Hierin somden de auteurs alle bekende waarnemingen betreffende de landslakkenfauna van Limburg uit de periode 1900 tot 1930 op (van Regteren Altena & Jansen, 1932 a, b). In de periode 1999 tot 2009 onderzocht de Mollusken Studiegroep Limburg de uurhokken van geheel Limburg op het voorkomen van landslakken. Het onderzoek leidde tot een publicatie waarin de gegevens van 1932 met die van de periode 1999 tot 2009 werden vergeleken (Keulen & Majoor, 2010). Een van de conclusies in deze publicatie was, dat er slechts één landslak uit Limburg verdwenen was, namelijk *Helicigona lapicida*. Deze conclusie bleek voorbarig te zijn. Enkele dagen na verschijning van het artikel werd gemeld dat er in mei 2010 levende exemplaren van deze soort in het Savelsbos (Gronsveld) waren gevonden. Een later uitgevoerd onderzoek op die locatie leverde opnieuw enkele individuen op. De soort leeft er, maar of de kleine populatie levensvatbaar is zal op langere termijn moeten blijken.

Nog een populatie

Maar dat was nog niet alles. Begin dit jaar liet Rykel de Bruyne weten dat hij in 1985 in het Malensbos (Vaals) tussen grensmaal 5 en 6, in Nederland, levende *Helicigona lapicida* waargenomen had. Er waren toen zeker tien levende dieren gezien. Hoewel het Malensbos en omgeving in recente tijd goed onderzocht zijn, zijn er blijkbaar toch delen die onvoldoende aandacht gekregen hebben. Genoemde plaats is er één van; een goede reden om de betreffende plek nog eens te bezoeken.

Op 19 augustus 2011 vond dit bezoek plaats. Na een week van veel regenval, was het ook die ochtend wat regenachtig. Ideaal weer om slakken waar te nemen. Na enkele uren zoeken werd een populatie *Helicigona lapicida* aangetroffen. De dieren kropen op de bodem, op bomen als Haagbeuk en Kers en op een grensmaal. Zonder veel moeite zijn er meer dan 20 exemplaren op Nederlandse bodem gezien. Er leeft dus een grote populatie, zij het op een vrij klein oppervlak. Van uitsterven in Limburg blijkt dus geen sprake te zijn en gezien het aantal waargenomen dieren en het ontbreken van bedreigingen zal dat op deze plaats ook niet snel gebeuren.

Literatuur

- KEULEN, S. & G. MAJOUR (2010): De landslakken van de provincie Limburg, de gegevens van 1932 met de huidige vergeleken. – Natuurhistorisch Maandblad, 99 (7): 137-151.
- MAJOUR, G. & S. KEULEN (2010): Goed nieuws over de Steenbikker. – Natuurhistorisch Maandblad, 99 (11): 261-262.
- REGTEREN ALTENA, C.O. VAN & A.J. JANSEN (1932a): De landslakken van de provincie Limburg. – Natuurhistorisch Maandblad 21 (8): 107-108.
- REGTEREN ALTENA, C.O. VAN & A.J. JANSEN (1932b): De landslakken van de provincie Limburg (slot). – Natuurhistorisch Maandblad, 21 (9): 118-123.

Adres van de auteur:

Mesweg 10
6336 VT Hulsberg
biosk@home.nl

Steenbikker (Helicigona lapicida) uit het Malensbos, Vaals.
(foto: S. Keulen)